

Sene viklere bekæmpes tidligt

Selvom bladviklerne går under betegnelsen sene viklere, starter problemet om foråret. Tidlig behandling er derfor afgørende for optimal bekæmpelse både i økologisk og konventionel produktion

✍ Hanne Lindhard og Maya Bojesen,
HortiAdvice, hlp@hortiadvise.dk

Typisk skadebillede efter sen vikler, hvor larven har gjort skade før høst. Det er ikke muligt at bestemme, hvilken art der har været på spil ved blot at se på skaden.

Strategien for bekæmpelse af sene viklere bliver mere og mere ens i konventionel og økologisk produktion af kernefrugt. Der er typisk to tidspunkter, hvor der findes viklerlarver og skade: Omkring blomstring og på frugterne før høst. Nogle arter kan også gøre skade på blade og frugter i løbet af sommeren.

Svær artsbestemmelse

Der findes mange viklerarter, som angriber frugterne. Dem, vi normalt taler om, er de mest almindelige. Det er ikke muligt at bestemme, hvilken art der har gjort skade

ved blot at se på gnav på blomster eller frugter. Larverne – hvoraf de fleste er grønne – er også svære at artsbestemme. Den eneste almindelige art, der kan bestemmes med nogenlunde sikkerhed på baggrund af larvefund, er rød knopvikler, hvor larven er rødlig. En sikker artsbestemmelse kan kun ske ved at indsamle larver og dyrke dem, indtil de forpupper og klækker. På det stadium kan en specialist identificere arten.

Feromonfælder

Brug af feromonfælder med specifikke duftkapsler til de enkelte viklerarter giver en indikation af, hvilke arter der findes i plantagen, og dermed hvordan bekæmpelsesstrategien skal være. Da der findes flere arter end dem, der normalt sættes fælder op for, giver brug af feromonfælder ikke en fuldstændig sikker identifikation af hvilke eller hvilken art, som gør skade. Er der individer fra udenomsarealer i fælderne, fortæller det ikke, hvad der findes inde i plantagen.

Livscyklus

De fleste af viklerarterne har én generation om året. De overvintrer som små larver spundet ind i en kokon. I april kommer de frem og gnaver på knopper, blomster og

blade. I maj/juni forpupper de sig, og tre til fire uger senere kommer de voksne viklere frem. De parrer sig og lægger æg, der klækker efter én til tre uger.

De små larver gnaver på blade og frugter i august og september. Larverne gnaver især, mens de sidder i skjul under blade. I oktober, mens larverne stadig er små, op søger de barkrevner, hvor de danner et spind og går i vinterdvale. Det følgende forår genoptager larverne deres fødeoptag.

Frugtskrælvikler

Frugtskrælvikleren, *Adoxophyes orana*, ser vi skader af hist og her. Foreløbig mest i Syddanmark, men der er risiko for, at denne art bliver mere udbredt, jo varmere klima vi får. Arten har to voksne generationer, og larvestadierne findes på tre tidspunkter: Fra sidst i marts til maj, og igen fra sidst i juni til august samt yderligere fra sidst i august til oktober. Larverne kan bekæmpes på disse tidspunkter.

Hækvikler

Hækvikleren, *Archips rosana*, adskiller sig fra de øvrige viklerarter ved, at den overvintrer som æg, og derfor fremkommer larverne lidt senere om foråret. Skade af hækvikler overrasker typisk, ved at der ses larver og kraftigt larvegnav på frugterne i juni, selvom der er bekæmpet for viklere før blomstring. Det eneste tidspunkt, larver af denne viklerart kan rammes, er under blomstring og eventuelt igen sidst i blomstringen.

Små overfladegnav tæt på æblets stilk er et typisk symptom på angreb af sene viklere som her under et blad.

Visuel monitorering

Der er vigtigt at monitorere for larver i plantagen før blomstring. Hvis der bekæmpes, skal man inden for en uge efter behandling huske at kontrollere, om behandlingen virker. En yderligere behandling kan vise sig at være nødvendig. Det anbefales også løbende at tjekke for larver mellem blade og frugter i løbet af sæsonen. Omfanget af skader på høstede frugter vurderes og indgår i bekæmpelsesstrategien det følgende år.

Feromonforvirring

Opsæt 800-1.000 Isomate-dispensere pr. ha så højt oppe i træerne eller på tråden som muligt. I de yderste 20 meter af plantagen skal dispenserne hænge dobbelt så tæt som inde i plantagen. Ved behandling af områder på mindre end 3-4 ha er der en betydelig risiko for angreb fra parrede hunner fra ubehandlede naboområder. Der er også erfaring for, at der kan ske stor indflyvning af parrede viklere fra især fra store træer lige uden for plantagen.

Skaden, som larven her forvolder på de små frugter, vil kunne ses ved høst. Afhængig af art er der fare for, at larver af den næste generation gør skade før høst.

Sprøjtning

Ved problemer med sene viklere sættes ind med alle tiltag for at sikre en tilfredsstillende bekæmpelse. Økologiske avlere må anvende Turex og feromonforvirring, mens konventionelle avlere også må anvende Lamdex.

Feromonforvirring alene er normalt ikke nok. Anvendelse af det biologiske middel Turex WG/WP kræver optimale klimaforhold, men midlet er ikke lige effektivt over for alle sommerfuglearter.

Bekæmpelse med sprøjtning gøres på larvestadierne, det vil for de fleste arter sige forår og sensommer.

Hvis der findes mange viklerlarver og/eller af larver af frostmålere og ugler, bør der sprøjtes. Da Turex WG/WP er en ædegift, kræver det, at temperaturen er over 12-15°C, for at larverne er aktive og optager midlet. Det er en fordel at behandle, mens larverne er små – det begrænser skaden i forhold til behandling af store larver. Hvis populationen af frugtskrælviklere er stor, anbefales at anvende Capex om foråret og at bruge feromonforvirring. Aktivstoffet i Capex er en virus, som kun virker på denne ene art. Midlet er afmeldt, men et eventuelt restlager må anvendes indtil 1. august 2024.

Forekommer der arter, som ikke er dækket af Isomate CLR, skal man være særligt opmærksom på at få bekæmpet med sprøjtning. Det er vigtigt at holde smittetrykket nede, så der kan forventes god effekt af feromonforvirringen.

Voksne individer af hækviklere på limbund i feromonfælde.

Behandlingstidspunkt

For at indsatsen skal give ønsket resultat, er det afgørende, at behandlingen om foråret er effektiv. Hvis langt de fleste larver rammes, reduceres eller udebliver senere angreb helt. Hvis angrebet er stort, eller der forekommer flere arter af bladviklere, der gør skade i plantagen, vil det være en god idé at bekæmpe to gange før afblomstring. ■

Fonden for økologisk landbrug

Promilleafgiftsfonden
for frugtavl og gartneribruget

Oversigt over forskellige viklearter, der findes i frugttræer og frugtbuske

Bladviklere	Latinsk navn	Overvintrer som	Angriber	Virkning af Isomate CLR
Grå knopvikler	<i>Hedya nubifirana</i>	Lille larve	Frugttræer og frugtbuske	Nej
Rød knopvikler	<i>Spilonota ocellana</i>	Lille larve	Æble, pære, kirsebær, blomme	Nej
Skarpspidset frugtbladvikler	<i>Archips podana</i>	Lille larve	Æble, pære, buskfrugt m.fl.	Ja
Hækvikler	<i>Archips rosana</i>	Æg	Æble, pære, blomme, kirsebær, buske m.fl.	Ja
Chokoladebrun frugtbladvikler	<i>Pandemis heparana</i>	Lille larve	Frugttræer m.fl.	Ja
Frugtskrælvikler	<i>Adoxophyes orana</i>	Lille larve	Frugttræer	Ja